

SZERKESZTŐI IRODA
és kiadóhivatal: Püsp. Lyc.
nyomda. Küldemények ide
intézendők.
Majelenik a lap minden
szordán.

GYULAFEHÉRVÁR

ELŐFIZETÉSI DÍJAK:
Egész évre 4 frt. Félévre 2
frt. Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr.
Hirdetési díjak: Egy négyzet
centim. tér ára 4 kr. Bélyegille-
tek minden hirdetés után 50 kr.
Nyiltér sora 25 kr.

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Gyulafehérvárt, 1891. június. hó 10-én.

Nem szokásunk minden esetet, mely reánk nézve kevésbé sértő, nyilvánosságra hozni, vagy azzal bővebben foglalkozni.

De a felületes eljárást, melyet valamely hivatal elkövet, elbírálni kötelességünk.

Egyszer volt alkalmunk szólani arról, hogy a várbeli mérnöki kar minő táblával diszitette a glassi teret, eredmény nélkül maradt, mert állítólag a mérnöki karnak Gyulafehérvár sz. kir. város határterületén már rendszabályai vannak, ő tulajdonán bármely a nemzeti nyelv hátrányára szolgáló tényt elkövethet.

A kített tábla eltávolítása a politikai hatóság által nem eszközölhető, s ebbe nekünk bele kell nyugodnunk, mert a polícia ez irányban mit sem tesz.

Már első felszólalásunkat azért tettük, mert tartottunk attól, hogy követői lesznek a katonai mérnöki karnak s ez okból elvartuk azt, miszerint a polícia hathatós intézkedéseket fog tenni.

Nem tartjuk tehát feleslegesnek a polícia azon védekezése ellen, mit felhoz, hogy t. i. a katonai mérnöki karnak jogában áll területén az állam politikai hatóságainak rendeletét nélkülözni — egy kissé bővebben fejtegetni.

Először is tudnunk kell azt, hogy a katonai hatóságkatonai területen mint tulajdonos rendelkezik, hogy mint ilyen jogosítva van területét az általa kivánt czélokra felhasználni, ebben őt senki nem háborgathatja, tehát gyakorló teret állíthat be, építkezéseket tehet, azon korlátok között, melyek közé az építkezést hazai törvényeink szorítják, de nincs joga oly jeleket, jelzéseket használni, mely úgy az állam, mint a még divo katonai nyelvvel ellenkezik, s az ily jelek eltávolítása,

miután a katonai tér is a városi politikai hatóság felügyelete alatt áll, egyenesen ehez tartozik.

A tulajdonost megillető jogon kívül, tehát a katonai hatóságnak mire sincs joga.

Hogy pedig nem helyes az, miszerint hábár egy nagyobb testülettel szemben az ily tulajdon kiterjesztését a városi politikai hatóság megengedi, egy messzebb menő szempontból bizonyítja azon körülmény, hogy ma már városi utcáink elnevezése is egyes házakon a képviselő testület határozatának meghamisításával jelöltetnek.

Az egyesek viszketege, az egyeseknek azon törekvése, hogy rossz akaratú irányokkal nevük folyton említették, nem ad okot arra, miként a törvényes rend helyre állítsák.

Nem nemzetiségi okból szóllalunk fel, mit sem tekintünk arra, hogy Szászsebes város utcái román és német nyelven vannak elnevezve, ez nagyon természetes, mert a város lakosságát azok képezik. A képviselő testület pedig ily elnevezést adott azoknak, és elmondhatjuk azt, hogy jöllehet Szászsebesen igen jó magyar emberek laknak, egyetlen eset nem fordul elő olyan mint itt, hogy a képviselő testület határozata megszegessék.

Maholnap, ha oly táblát elnézünk, mely a városi képviselő testület határozatától elüt, utcáink elnevezése annyira különböző lesz, miként az idegen nem lesz képes a házszámok után bárkit megtalálni.

Egyesek viszketegejét gyógyítani a rendőrség van hivatva, s nagyon csodálkozunk azon, hogy dacára minden figyelmeztetésnek Patitia Rubin házáról még azon táblát, melyet ő hev-

nek elragadtatásától tett házára, el nem távolította, s a törvényes rendet helyre nem állította.

Ugy hittük, hogy hosszas eljárást tett folyamatba, melynek végeredménye is az lenne, miként a tábla ott marad, és nyíltan hirdeténe a „Strada“ elnevezést, holott ez itt e helyen a városi közönség erélytelenségének lenne tulajdonítható.

Felhívjuk rendőrségünk figyelmét erre, remélve, hogy gyors intézkedése által a törvényes rend helyre lesz állítva.

Egyébiránt nagyon helyes lenne, ha a város a házaknak újbóli számozását és új táblávali ellátását eszközölni, minek indoka még az is, hogy némely házaknak házszámai ma nem tudható és jelezve uincs.

D.

A tanév.

Tíz hó társadaga, szorgalmas munkálkodása után egyfelől a tanulók, másfelől a tanárok fejezik be működésüket.

A szülők aggályljal néznek elébe annak, hogy az eredmény mi, — a tanárok részben megelégedéssel távoznak, de mindenesetre azon öntudattal, hogy kötelességüknek teljesen megfelelték, fognak hozzá azon színtudóknak, mely tulajdonképen eddigi fáradságaik kipihenésére van szánva.

És ez rendjén van.

Más, kinek szintén rendszeres foglalkozása van, munka idejében is képes szünetelni; egyedül a tanár, kinek nem lehet, nem szabad egyetlen óráját elhagyni, mert ezzel nagy kárt, az ifjak előhaladásában nagy kósedelmet okoz, — tehát működésük olyan, melyet egy perczig sem halogathatnak, meg kell felelniök feladatuknak, úgy hogy abban késedelmeség elő ne forduljon.

TÁRCZA.

Hullám ölén . . .

Hullám ölén
A sarka reng,
Utána egy
Szép lány mereng,
S a mint a messzeségbe néz,
Kendőt lebegtet ifju kéz.

„Oh! ifju, jer,
Itt vár híved,
Miként enyém,
Ha hő szíved;
Oh! jer kedves, oh! jer hamar,
Keblemre lágy karom takar.“

„Fogadd — kedves —
Üdvözetem!
Messze jártam
A tengeren;
Hoztam nemes gyöngyöt neked,
Távol szigetről kincseket.“

„Nem kell nekem
Se' gyöngy se' kincs,
Vesd vissza a
Tengerbe mind;
Emlékl e koralt csak add,
S eserbe llt szívem fogad.“

„Hü lány, legyen
Kívánatod,
Nem fog gyötörni
Bánatod;
Kerüljön el, ha üldözött,
Oh! jer pihenj karom között.“

Jakabffy Sándor.

Jubiláló katonaezred.

Egy magyar ezred tünnepl fennállásának százötven éves jubileumát a fővárosban. Nagy előkészületek történtek az ünnepre. A főváros hatósága 10.000 frtos alapítványt nyújtott emlékeztetéssé kívánja tenni.

A 32-ik számú Mária-Terézia nevet viselő gyalogezred ez. Történetében visszatükrözik a mi hadseregi kényes kérdéssünk. A szorongattatás napjaiban alakították, mikor Mária Terézia királynő már csak Magyarországtól várt támogatást s mikor Nádasdy Ferencz tábornagy sürgette, hogy neki magyar katonaságot adjanak. A pozsonyi országgyűlés melodramatikus „életűket és vérűket“ jelenetei csakugyan hangulatot teremtettek Bécsben, hol Rákóczy Ferencz hadseregére még mindig nyomasztó érzületek közt emlékeztek vissza, s magyar ezredeket alakítottak. A 32-ik számú gyalogezred aztán résztvett a nagy háborúkban, dicsőségesen küzdött, ontotta vérét, megálta helyét, érte számos kitüntetés, de mikor a veszély elmúlt, azért a hazába nem bocsátották vissza és 62 évig volt idegen földön, 1882. szept. 10-ikéig. A bizalmatlanság idegen földre száműzte a magyar katonaságot. Ez sem volt elég. Hazájabeli tisztekből is csak annyi jutott nekik, hogy épenséggel legyen, a kikkel mégis anyanyelvén beszélhet a legénység.

A 32-ik ezred, miután a nemzet az országgyűlésen annyit hangoztatta óhaját, hogy katonafiai itthon szolgáljanak, kilencz év előtt visszatért a hazába, Budapestten állomásoz. A magyar nyelv kötelező tudása következtében a tiszt karban most több a magyar elem de egy tiszta magyar ezredet, magyar tisztek dolgában, mégis más arány illetve.

150 esztendővel ezelőtt a trónt mindenfelől veszély fenyegette. Franoziaország, Bajorország, Poroszország, Szászország egytt támadták meg, s Sziléziában a mollvitzi csatával szomoruan indult meg a hadjárat

Mária Terézia, kis gyermekével személyesen jelent meg a pozsonyi országgyűlésen, s a uagyleklti rendek és karok 40.000 főből álló önkéntes csapatot ajánlottak meg. A toborzás országsszerre megindult s a gyülekező katonaságot kezdték magyar ezredbe alakítani. Így alakították meg 1741-ben a most jubiláló ezredet is, melynek első neve ezredesétől és parancsnokától gr. Forgách Ignác volt, később pedig hg Eszterházy Miklós, a kiről leghosszabb ideig neveztek. Az ezred harezolt Németországban, Olaszországban, Franoziaországban, egész az 1748-iki aacheni békekötésig. Tulajdonosai voltak gr. Forgách után gr. Gyulay Sámuel, 1802-től hg. Esterházy Miklós, aztán Estei Ferencz Ferdinánk főherczeg. A Napoleon elleni hadjáratból is kijutott a része az ezrednek.

Hol járt, mit művelt az ezred, föl van jegyezve hivatalos évkönyveiben. Hosszu volna felsorolni. De a másfél száz év főbb eseményeiről röviden följegyzünk egyet-mást.

1746-ban a 32-ik ezrednek döntő szerep jutott Olaszországban a guastallai és a piacenzai ütközetben. A következő évben gr. Draskovich alezredes vezénylete alatt Coll' della Sieta sánczát tiszteres erejű francziák ellen védte, s el is tüzte őket.

A hétéves háboru alatt Prága, Görlitz, Schweidnitz, Boroszló, Leuthen, Kolin és Torgau látta az ezred vitézségét. A kolini csatában, mely Ausztriát megmenté, legjobban kitüntette magát. E csata emlékére alapították 1757-ben a Mária-Terézia-rendet

Az 1763-iki hubertsburgi békére huszonöt unygodt év következett, 1788-ig, mikor József császár a törökök ellen indított háborut. Az ezred 1773 óta, mikor gr. Forgách meghalt, gr. Gyulay Sámuelről kapta nevét. Laudon tábornagy fővezénylete alatt 1789-ben ott küzdött Belgrád (akkor még Nándorfehérvárnak hívtuk) ostromainál s több tisztjét kitüntették.

(Folyt. köv.)

És akkor, a midőn a tanárok szellemi munkájuk után fáradságaikat pihenik ki, a szülők lelik meg azon ohajtásuk teljesülését, melyben gyermekeiket a tudományokban gazdagabban, korukban növekedve s így reményeikben nem csalatkozva — ölelhetik.

Ez vége tehát azon évnek, melyet rendszerint tanévnek nevezünk.

Rövidebb reánk nézve a többinél, de hosszabb az abban működőkre vonatkozólag.

Es e rövid év végeredményében megnyugvást okoz, tehát ebbe is különbözik a többitől.

Bármiként végződjék, megnyugvását találja mindenki, mert egy rész meg van győződve arról, hogy fontos szolgálatait híven teljesítette; az, kit végeredménye nem épen a kellő calculusbantalál, önmagába rejtve titkos gondolatait tudja, hogy annak egyedül ő az oka.

Sok a tananyag, sok tehát azon működési kör, melyben tanárnak és tanítványnak egyformán meg kell küzdeni, — könnyíteni ezen nagyon bajosan lehet, mert hovatovább mind többet és többet követel a haladás, nem annyira a specialis, mint az általános ismeretekre törekstünk és ez az oka, hogy középiskoláink a tananyaggal túltömve vannak.

Es ugyan azért ne feledjük el azoknak, kik a tudomány kezdő sarjadékait vezetni vannak hivatva, működését mindig és minden időben kellőleg méltányolni.

K.

IRODALOM.

* **Légrádi-Testvérek** kiadásában jelent meg Jókai Mór legújabb regénye, melynek címe „Ninesen Ördög”. — A már java korban lévő szerzőnek e műve, méltán sorolható legjelesebb munkái közé, a Ninesen Ördög, eltekintve tudományos becsétől, leköti az olvasó figyelmét, s így annak megszerzését úgy olvasó köreinknek mint egyeseknek ajánljuk. —

Gyulafehérvár, 1891. június 10.

A „Közművelődés” folyó évi 23-ik száma „Innen” cím alatt foglalkozik azzal a hangversenyyel, mely még múlt hó 7-én tartott s 70 nagy-enyedi év. ref. theologus által városunkban helyi erők közreműködésével rendeztetett.

A hang ismeretes már. Fel lett hozva lapunknak, hogy reklamot csinált a nagy-enyediek részére. Nos hát, van egy kis tévedés a dologban, a mennyiben a „Közművelődés” tévesen fogja fel a dolgot. Mert hát a nélkül, hogy kiterjeszkedjem a vendégszeretet fogalma ismertetésére, magától értetődő dolog az, hogy nemcsak egyeseknek, hanem egész városunknak érdekében fektűt és fekszik, hogy az idejövő idegenek városunkban jól érezzék magukat és jól érezték legyen magukat.

Jáorosy ur kimondhatatlanul nagy műértő, — ez mindenesetre szép tőle, s hogy nagy műértő, az magától értetődik.

Azok az erők s azok az ugynevezett zsidó kisasszonyok mindenesetre igen nemesen eszelekedtek, hogy közreműködtek az enyediek által tartott hangversenyen, — nemcsak eszelekedtek, a mennyiben önzetlenül, más hitfelekezettiek által rendezett hangversenyen működtek közre.

Jáorosy ur, úgy látszik, hogy szándékosan zavarja össze az önzetlenség fogalmát a hírnévhajhászás fogalmával, — pedig e kettő között legalább oly különbség van, mint az angol és olasz között.

Oh! az ironia oly borzasztó valami, mely gyakran visszahull arra, ki azt elég ügyesen hajítani nem tudja, — én megengedem, hogy e szavakban „zsidó kisasszonyok” ironia nemes, mert hát ez így van, — azonban mégis — a mint mondani szokták — kilátszik a lóláb.

Én is voltam ezen hangversenyen és beszéltem sok emberrel ezután is, de igazán mondhatom, hogy egytől sem hallottam, hogy nehezteltek volna valakinek távollmaradásáért. — Ezt Jáorosy ur csak úgy bebeszéli magának; — még ha megbukott volna ez a hangverseny, érteném némileg, azonban akkor sem, mintha egy testület távollmaradásáért történt volna, hanem ha a nagy közönség nem pártolta volna.

S most engedje meg Jáorosy ur a személyemre tett becses megjegyzésére rövid szavakkal reflektálnom.

Jáorosy ur mindenesetre ura önönmagának, a mennyiben úgy ír, a mint gondolkodik, — látja Jáorosy uram e tekintetben én is ép oly nagy ur vagyok, a mennyiben én is úgy írok a mint gondolkodom. — Voltak azon a hangversenyen még nagy magyarok is, s nem azért mentek el, hogy magyarosodjanak, hanem elmentek vendégszeretettől s elmentek felebaráti sz-

retetből. Én nem mondtam azt, hogy az idegen helyt tanult magyar ember ha visszatér hazájába, nem elég magyar s nem elég hazafi, csak azt mondtam, hogy mi zsidók mi is hazafiak vagyunk s számtalanszor bebizonyítottuk, hogy mi első sorban magyarok vagyunk s csak másod sorban zsidók.

A hitközségünk által megválasztott pap nálunk ép oly hazafias missiót fog eszelekedni, mint bármely más pap, ő már most is magyarul beszél, azonban önként mondogta, hogy addig állomását el nem foglalandja, míg magyarul teljesen nem beszél, — s mint már mondtam, jó hazafinak kell tudni hazája nyelvét, azonban a hazafias fogalma koránt sínes ehez köve. Varrarán Fridolin, ki Innsbruckban elhalálozott s oly sok ideig élt Austrián, több mint bizonyos, hogy ha tudta, már rég elfeledte, — de az is lehet, hogy nem tudta a magyar nyelvet, — s így hát 14000 frtos alapítványával, melyet városunknak hagyományozott, nem teljesített e hazafiaságot? A hazafiaságot, Jáorosy uram, tettei s munkával kell bizonyítani s úgy hiszem, hogy azoknak az ugynevezett „zsidó kisasszonyoknak” a szülei, azzal, hogy a hol csak lehet magyarul beszélnek, tagjai a kultur, vereskereszt, rabsegélyező és más hazafias egyleteknek, nagyobb hazafiaságot eszeleksenek, mint esetleg tán épen egy más valaki, ki bor mellett dicsőíti a hazát.

Kaufmann Sándor.

Nyílt levél.

Tisztelt Szerkesztő ur!

A napokban tudomásomra jött, miszerint az általunk közölt „apróságok” által sokan találva érezték magukat. Ezen körülmény felett, midőn örömmel nyíltan kifejezést adok, el nem mulasztom felkérni, hogy esakis akkor hozza kérdőzőnek nevem tudomására, ha a sajtóbíróság fog hivatalosan kérdést intézni e végett. Különböben hajlandónak érzem magam mindenkinél rendelkezésére nem lenni, ki egy odavetett piszkos köpenybe belebukik. De igenis elégtételt, felvilágosítást kaphat bárki, kit egy ártatlan „apróság” bánt. S reményem fog is replikálni arra, ha lelkülete elég éber lesz olyan irányban s azon ezíllal tenni, mint azt én teszem. Szívesen ostorozok s ostoroztatom; de kellő finesszel, mert könnyen baj is lehet! A viszontlátásra, kitűnő tisztelettel.

Ulysses.

NAPI HIREK.

Gyulafehérvárt, Junius 10.

— **Kir. tanácsos polgármesterünk** e hó 7-én Innsbruckba utazott lebonyolítandó a város által nyert örökséget, — ott maradása egy pár napot fog igénybe venni.

— **Szász Domokos** ev. ref. püspök a nagy enyedi theol. akademia megtekintése végett oda utazott. Remény van arra, hogy két rendes tanári szék véglegesen be fog tölteni a folyó évben.

— **A károlyfehérvári** püspöki lyceumban tartandó vizsgák rendje az 1890–91-ki tanév második felében. Junius 13-án az előadások beszüntetése. Jun. 17-én a III. és IV. évi theologusok vizsgája az Agozatos hitantól. Jun. 19-én az I. és II. évi theologusok vizsgája az Ó-szövetségi-szentírás-tudományból. Jun. 22-én a III. és IV. évi theologusok vizsgája az Erkölestantól. Jun. 24-én délelőtt az I. és II. évi theologusok vizsgája az Egyetemes egyháztörténelemből. Jun. 24-én délután az I. II. III. és IV. évi theologusok vizsgája a Német nyelvből. Jun. 27-én az I. II. és III. évi theologusok vizsgája a Bölcsészettől. Jun. 27-én délután osztályozás. Jun. 29-én „Te Deum”. Fensőbb jóváhagyással Az igazgatóság.

— **Színház.** Az elmúlt hét műsora változatosan volt összeállítva s ismét fényes bizonyosságot tett a Bokody társulata életre valóságáról. — Kerekded, szabatos előadásokat láttunk, melyekben különösen kiténtek a nők közül: Bokodyné, Berzensyi Margit, Berzensyiné és Szabóné; — igyekezett tanusítottak és hozzájárultak a sikerhez Pártos Etelka és Kendi Boriska, ki szép reményekre jogosít. — A férfiak közül Bokody, Hidvégi és Bánfalvi emelendők ki; de meg kell emlékeznünk Gyárfásról is, ki idővel — ha szorgalmasan tanul — ügyes népszínmű énekes válhatik. Két jutalomjáték is volt a héten, Bokody Antal a jeles művész, kinek minden szerepe egy-egy művészi alakítás a „Párisi rongyszedő”-t választotta jutalomjátékaul, szervezve a közönségnek egy igazán felejthetetlen estét magas művészetével. A másik jutalomjáték Berzensyi Margit volt — a kedves naiváé — ki esakugyan kedvence a közönségnek. A Vasgyáros kerület színre működvelők közreműködésével. A jutalmazottat színpadra léptek a helybeli működvelő társulat szép babérkoszorúval, tisztelői csinos virág csokorral s a közönség riadó tapssal fogadta. Véleményünk szerint szerepe nem volt alkalmas arra, hogy szép tehetségét érvényesíthesse. Talán mondanunk sem kell, hogy művészileg játszott, de jobban szeretttük volna mégis nagyobb szat-

básu s tehetségének inkább megfelelő szerepben látni. Clairret Bokodyné játszta, s a közönséget megható játékaival méltán ragadta el. A czímszerep Hidvégi kezében volt, ki nehéz bravourral oldotta meg; különösen szépen jutatta érvényre s frappans hatást idézett elő a második felvonás nagy jelenetében, melyben a szenvedélynek igaz hangját hallatta. Derblayje biztosítékot nyújtott arra, hogy e derék fiatal színész idővel a magyar színművészet elsőrendű tagjává küzdheti fel magát. Csak előre! A kitűnő előadásból kivették részüket derék működvelőink is, kik hathatósan hozzájárultak az est sikeréhez és feleltemelkedtek a működvelőség nívóján.

— **Működvelői előadás.** A május hó 31-ére hirdetett darabok, mint értesítünk, folyó hó 20-án fognak előadni. A második előadás július 4-ére van kilátásba helyezve s pedig valamely nagyobb szabású darab fog elővetetni, melyre a szerepek még e napokban kiosztatnak. Csak előre!

— **A lövész egylet** vigalmi bizottsága folyó hó 14-ére verseny lövészettel egybekötött nyári táncmulatságot rendez a „Nap” vendéglő kerthelyiségében. Reggeli 6 órakor versenyelövés a lövölde helyiségében délután 3 óráig, 5 órakor verseny lövészet Flobert fegyverrel nők és urak részére a „Nap” kertben, mely idő alatt a cs. és k. 62-ik gyalogezred zenekara fog hangversenyezni estvéli 7-óráig, a midőn kezdetét vendi a tánc. Mint értesítünk e mulatságra igen sokan készülnek vidékről is.

— **Majális.** Junius hó 21-kán tartotta meg a gyulafehérvári róm. kath. főgymnasium ifjusága majálisát, mely a közönség nagymérvű partfogása folytán mind erkölcsi, mind anyagi tekintetben a legfényesebben sikerült. Ott volt a fehérvári intelligencia majdnem kivétel nélkül s vidám kedélyvel vett részt az ifjuság örömeiben. A majálison ez alkalommal a gymnasiumi „Önképzőkör” javára tetemes összeg gyűlt be, miért az ifjuság e tőren mond öszinte köszönetet. A szíves adakozók névsora a következő: Konopy Kálmán 5 frt., Bokody Antal 5 frt., Barts Ferencz 4 frt., Páll Sándor 3 frt., Szita N. 2 frt., Dr. Náthán B. 2 frt., Dr. Mohay Sándor 2 frt., Herberger Gy. 2 frt., Coseriu J. 2 frt., Munteanu J. 2 frt., Knörr Lujza 2 frt., Dr. Téri Ödön 2 frt., Issekutz J. 2 frt., Glück Rezső 2 frt., Deutsch Lázár 2 frt., P. Holló K. 1 frt., Marehall Józsefné 1 frt., Cirlea N. 1 frt., Fejér Gerő 1 frt., Münchreiter N. 1 frt., Secula N. 1 frt., Dr. Tódor József 1 frt., Pál Antal 1 frt., Wálter N. 1 frt., Májerné 1 frt., Papp György nyomdász 1 frt., Bálint György 1 frt., Jonász Gyula 1 frt., Jenei Árpád 1 frt., Lövi Bernát 1 frt., Patrovics F. 1 frt., Lengyel N. 1 frt., Novák Ferencz 1 frt., Jónás Géza 1 frt., Mihelyes Zs. 1 frt., Jónás Mór 1 frt., Özv. Joksmann Nándorné 1 frt., Nagy Gyula 1 frt., Duducz Katalin 1 frt., Kohn I. 1 frt., Kohn Lázárné 1 frt., Butyka Sándor 1 frt., Vadady László 1 frt., Klein Mihály 1 frt., Celestino Nani 1 frt., Fried Albert 1 frt., Schubert N. 1 frt., Veikán S. 1 frt., Fingerhut Jakabné 1 frt., N. N. 1 frt., Vinez Albert 1 frt., Deutsch Adolf 1 frt., Szentmiklósy József 1 frt., Kaufmann N. 60 kr., Pipos Gábor 50 kr., Molnár János 50 kr., Holló Aron 50 kr., Bikfalvi F. 50 kr., N. N. 50 kr., Kovács János 50 kr., Duldner József 50 kr., Lassner Tódor 50 kr., Deutsch Miksa 30 kr., Knörr Ferencz 30 kr., Baumgärtner N. 20 kr., Bajkay József 20 kr., Ifj. Roska József 20 kr., Roska M. 20 kr., Roska János 20 kr., N. N. 20 kr., Kristóffy János 20 kr., N. N. 20 kr., Dologh Imre 10 kr., Groszek 10 kr., N. N. 10 kr., Márkovits Ödön 10 kr., Összesen 84 frt 20 kr.

— **A lövész-egylet** által folyó hó 14-én rendezendő nyári táncmulatság többek kívánsága folytán nem a „Nap” kertben, hanem a „Teleky”-féle ligetben fog megtartatni.

— **Felülvizsgálat.** A helyben működő állandó vegyes felülvizsgáló bizottság elé folyó hó 4-én vezetett 39 védköteles közül 1 végleg elbocsáttatott, 7 pedig besoroztatott.

— **Katonai utóállítás.** A folyó hó 5-én megtartott utószorozás alkalmával besoroztatott egy védköteles.

— **Vizsgarend.** A helybeli róm. kath. elemiiskolában az évi vizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg: Junius 25-én d. e. és d. u. I és II-ik osztály. Junius 26-án III-ik osztály. Junius 27-én d. e. IV-ik osztály és d. u. 5 órakor torna és ének vizsga. Junius 28-án d. e. 9 órakor az irgalmas nővérek templomában tartandó hála-adó istentisztelet után, az iskolakelyiségében zárúnnepély. Ezen vizsgálatok és zárúnnepélyre a szülők és a tanúgy-barátok tisztelettel meghívattak.

— **Felrecézés** elkerülése végett el nem mulaszthatjuk a városi közönséget és különösen az önkéntes tűzoltó-egylet tagjait értesíteni, miszerint a tűzrendésze-

ti kormány-rendelet és ennek alapján elkészült s jóváhagyásra felterjesztett tűzrendészeti városi szabályrendelet szerint a köteles tűzoltóság csakis azon esetben fog kimondatni, ha az önk. tűzoltó-egylet 25 tagnál kevesebbre nem olvad s elég szakértelemmel bírnak s gyakorlatokra nem járnak. Ha ez bekövetkezik akkor kimondatik a köteles tűzoltóság mely, minden városi emberre kötelező leendő s pedig olyan kötelező, hogy a ki gyakorlatról vagy tüzesettől elmarad kihágásért a rendőrségnél pénzbüntetés vagy megfelelő elzárással fog büntettetni. Jogában állván mindenkinek a megfelelő scala szerint magát megváltani, mely összegekből rendszeresítettnek esetleg 12 fizetéses tűzoltó s egy szakavatott fizetéses vezető. A mint látjuk mindenki s különösen a gazdag és intelligens elem van érdekelve inkább s volna hivatta jelenben részvétellel is támogatni az önk. tűzoltó-egyletet. Vajha sok fiatal uracs léha henczegése helyett inkább beállna az egyletbe mint azt talán lenézné. Mert ha komolyan gondolkodik beláthatná bárki s történeti tényekkel bebizonyítható, hogy csakis az a fiatal ember valóságos gentleman, ki ilyen célú támogat s a vész helyén szakszerűen menthet életet és vagyont, a vad elem pusztító dühéből. Es különben még senki sem oly bölcös, hogy róája ne férjen a géptan, építészettan és phisikából stb. valami kevécs. Sok életbe vágó szükséges dolgot sajátíthat el az, ki szakszerűleg foglalkozik a tűzoltó-ügygyel. Hanem nagyon sokan vannak, kik a célú eltévesztik valamely gyarló emberi hiúságért s felületesen gondolkoznak.

Az Ipariskola vizsgarendje. Május 25-én d. u. 6-8-ig Előkészítő A) osztály minden tárgyból. Eln. Dr. Cserni Béla. Ugyanekkor előkészítő B) osztály minden tárgyból. Eln. Avéd Jákó. Május 26-án I. A) osztály olvasás és fogalmazásból. Eln. Fiuta A. III. osztály olvasás és fogalmazásból. Eln. Avéd Jákó. Május 27-én I. B) osztály olvasás és fogalmazásból. Eln. Dr. Cserni Béla. A) II. osztály olvasás és fogalmazásból. Eln. Chósz György. A kereskedelmi osztály könyvvitel és levelezésből. Eln. Avéd Jákó. Május 29-én I. A) osztály számtanból. Eln. Pongrácz János. III. osztály számtanból. Eln. Dr. Cserni Béla. Május 30-án I. B. osztály számtanból. Eln. Avéd Jákó. II. o. számtanból. Eln. Chósz György. Május 31-én A) kereskedők osztálya az olvasmányból. Eln. Avéd Jákó. Ugyan e napon d. u. tanári értekezlet tartatik az érdem sorozatok megállapítása végett, junius 3-ig a kiállítandó tárgyak beadandók. Junius 7-én a munkakiállítás megnyitatik. Junius 14-én d. e. 11-12 óráig zártnepély tartatik, melynek rendezésére a testületből Dr. Cserni Béla és Pongrácz János tanár urak, a munka kiállítás rendezésére pedig Chósz György és Osváth János urak küldettek ki. A zártnepély alkalmával mondandó szavatakról Dr. Cserni Béla és Pongrácz János tanár urak foglalkoznak gondoskodni.

A megyei központi választmány f. hó 15-én gyűlést tart Nagyenyeden az 1892. évre érvénytel birandó országgyűlési képviselő-választók nevéjegyzékének kiigazítása ügyében.

A n.enyedi regale ügyben a 12-ös bizottság felhívására az ev. ref. igazgató tanács Zeyk Józsefet, Szilágyi Gyula tanárt és Balogh György ügyvédet jelölte ki békéltető bizottsági tagul.

Az abrudbánya-vevospataki választókerületben f. hó 10-én, ma lesz a választás. A választást vezető bizottság elnöke Boér Béla, jegyzője dr. Bláha Gábor, helyező Tóth Kálmán lesz. Legtöbb kilátása Ráth Károlynak van, ki párton kívüli programmal lépett fel.

A felvinczi választókerületben f. hó 3-án megtörtént választáson Miksa Imre mérsékelt jelölt lett orsz. gyűl. képviselő. Ellenjelöltje Bartók Lajos, a jeles színművész és költő, volt szélsőbali programmal, ki azonban a választás közben visszalépett.

A gyulafehérvár-abrudbányai uton f. hó 4 és 5-én történt fellegszakadás miatt Zalathán felül az utból egy darabot úgy elmosott, hogy a közlekedés megszakadt. A helyreállítás iránt sürgős intézkedés történt.

Az alsófehérmegyei általános tanító-testület központi flokköre, 1891. junius 9-én 1/2 óraker a nagyenyedi polgári iskolában rendes közgyűlést tartott.

Jól sikerült majális rendezett e hó 7-én a nagyenyedi kereskedő ifjuság. Mint tudósítónk írja a négyeseket 120 pár táncolta a legdistingváltabb közönségből. A rendezésben Ifj. Winkler János, mint elnök, Vajda Péter mint alelnök, továbbá Harmath Miklós, Werner Ödön, Tüzes Árpád, Ifj. Nikk Ferencz vettek részt.

Az Emke balázsfalvi köre május 28-án tartotta meg tisztújító gyűlését. Elnökké Enyedi Lajos

edidgi buzgó és sok érdemet szerzett alelnökét, alelnöké Lázár Albert buzás bocsárdi nagy bérlőt választották meg. Este sikerült mulatságot rendeztek a kör javára.

Az obstrukció. Azon esetre, ha a közigazgatási törvényjavaslatot agyon akarják beszélni, a „Pesti-Hirlap“ a következő számítást teszi: A törvényjavaslatnak van 279 szakassza. Minden §-hoz lehet indítványt tenni és minden indítványhoz hozzá szólni. Ha ezt a szélsőből 80 tagja megteszi, 22.320 indítványhoz 1.785.600 beszédet lehet tartani, mely 297.600 órát, vagyis 59.520 ülést venne igénybe. Ha még szavazást is kérnek, ez 11.160 órát, vagyis 2232 ülést kíván. 300 ülést számítva egy esztendőre, épen 206 esztendőig lehetne kihuzni a vitát!

Szent János Budapesten. Nepomuki szent János napját, régi szokás szerint a molnárok ünnepelesen szokták megülni. A vizen deszkára tett gertyákat, kivilágított hajókat bocsátották el. A magyar fővárosban ez mindig nagy ünnepegy volt s még egy évtized előtt is látni lehetett esténként a Dunán sűrűn uszó lángokat. 1848-ig a főváros egyetlen dunai hidján, a hajóhid közepén állott Nepomuki szent János szobra. A szobor a nagy dereglyével együtt minden május 15-ikén, János napja előestéjén, elhagyta helyét s a molnárók csehének tagjaival ünnepeles vízi proceszsiót tett lefelé, egész a Csepel szigetig, olykor Promontorig. A hajó fényesen ki volt világítva, a katona zenekar vagy cigánybanda játszott rajta, a parton pedig mozsarak durrogtak, rákétákat bocsátottak föl. Az ó-budai hajómalmokról száz meg száz kivilágított kis tutajokat, esolnakokat bocsátottak el, úgy, hogy a Duna sötét medrében mindenütt égtek szent János csillagai, mint a hagyomány szerint egykor a Moldvában. A hajó-hid János szobrát a molnárók még sokáig nagy becsben tartották s a hid elpusztulása után a körmeneteknél mindig használták. A hajóhidat 1848-ban felgyújtották, a dereglyék mind elégték, csak a legközepső maradt meg, az, melyen János szobra állt. Ez elszabadult és leuszott. A szobrot aztán ünnepelesen hozták vissza. Valószínűleg megvan még most is valahol.

Szegények fürdője New-Yorkban. A szegények helyzetén javító társulat New-Yorkban olyan fürdőt tartozik berendezni, a melyben naponként 1000 fürdőt lehessen venni. Az intézet két osztályból fog állani; az egyikben egy fürdő ára 12 krajczár lesz, míg a másikban az egészen szegények ingyen fürdőt kapnak. A szükséges pénz önkéntes adományokból már majdnem mind megvan.

Az első villamos mozdony. Mint a „La Lumière électrique“ írja, már 1839-ben volt egy villamos mozdony. Ez legelőször köralakú vágányon mozgott a londoni egyiptomi múzeumban. Feltalálója Davidson, a skót tudományos társaság tagja. A mozdony sulya 5000 klgm. volt; 40 nagy galvan elem volt rajta s egy több osztályból álló kocsit vont utasokkal együtt. A gépezet egészen elűtött attól, a mit Jakobi használt 1840. évben a Néván berendezett villamos hajózás alkalmával.

Uj torpedó. Birmingham mellett Astonban, Heenan és Droude cézgnél az angol kormány új torpedót — Viktória-torpedót — rendelt meg, a melynek készítője Mr. Read Murphy, melbourni mérnök. E torpedó külalakra nézve némileg a fiumei Whitehead-torpedóhoz hasonlít, de szerkezete sokkal kiűtűbb. Hossza 24 láb s 4 lapátú csavarral, a melyet a torpedó belsejébe elhelyezett üregben lévő komprimált levegő hajt, hozatik mozgásba; ezenkívül egy hátszálylyal, továbbá egy vízszintes és egy méréleges evezővel is bír s hajón vagy parton fekvő ágyazatával kellő hosszu villamos kábelvezetékkel van összeköttesben. A robbantó töltést szokásszerűleg a torpedó élében helyezik el. A töltés 4 kis üres kamarával is bír, a melynek a torpedó futása közben abban a mérvben, a mint mozgathoz felhasznált komprimált levegő az úrből ellillan, vízzel megtelnek, a mi által a torpedó fajsulya egész futása alatt nem változhat. A torpedó mély járását a vízszintes evező szabályozza. A torpedó élében még egy kis — Hume-féle foszfor-vegylékkel töltött — ür is van. Ezen vegylék, a melyhez a hátszálylon át vezetett kis csővön a víz hozzá férhet, azonnal meggyulad illetve füstöt fejleszt, a mint vízzel érintkezik; ezzel a torpedó futása láthatóan jeleztetik s az könnyen megfigyelhető, illetőleg szükség szerint szabályozható. Az új torpedó a partnak bármely pontjáról, vagy pedig ahhoz közel lehorgonyzott vízjárműről kibocsátható a nélkül, hogy ahhoz különös előkészületek szükségeltetnének, minek folytán a torpedó elhelyezése illetve a löirány az ellenség előtt könnyen eltitkolható. Harmad-fél tengeri mérőldnyit utat befuthat, pályája mindenkor megfigyelhető s nemesak gyorsasága, hanem iránya is olykép szabályozható, hogy célját — az ellenséges hajót — akkor is érinti, a midőn utóbbi esetleg moz-

gásban volna. Szabadon választható időpontban felrobbantható s a torpedó-naszádokról vagy pedig nagyobb hajókról is kibocsátható.

Dumas s az új idők. A párisi „Figaro“-ban érdekes közlemény van Dumastól. Egy fiatal, alig huszonegy éves író, Marcel Prépost, kit Dumas személyesen nem ismer: Egy szerelmes vallomása című regényét a Kamelias hölgy szerzőjének ajánlotta. Ajánló levelében elmondta, hogy átesett egy élet válságán s most tépett reménnyel ujra kezdi szövögetni életének regényét. Regényéből, az említett vallomásokból is e hit és remény sugárzott ki. Dumas elfogadta az ajánlást s a fiatal regényíróhoz irt levele a Figaro egyik közleménye. Azt mondja a levelben a többek közt Dumas fiatal, ismeretlen barátjának: „Folytassa csak így; ön jó uton jár, a saját erején fejlődő egyént, az aljas érzékiség, a mulandó érzelmesség feláldozását tekintti. Ön a szegény, szenvedő emberiségre, mely segélyért kiált, vetette szemét s melyen könnyen lenne segítve, ha annak az erélynek csak egy negyed részét fordítanók javára, melyet életgyilkos szerelmeskedéseinkre fordítunk. Maradjon meg ön e jó uton; ön egyike lesz amaz irodalmi nagy visszahatas munkásainak, mely már közel jövőben előáll, hogy kiszorítsa helyéből a bajok festésével foglalkozó iskolát, melylyel már torkig vagyunk. Ha valóban oly gonosz az ember, mint ezek az írók állítják, ugy csak rajtunk áll, hogy álljunk össze s igyekezzünk jobba tenni. Mert bizonyos az, hogy a remény soha ki nem hal az ember szívéből s hogy erre a hallgatók tudnak neki igérni valamit. S az a nemzedék, mely még most, mikor e sorokat írom, gyermekjártékait játsza, ha majd megnő, annyi szellemi követelmenyekkel lép föl, melynek Májúrtól még nem látta a világ. Hogy aztán a szellemi követelmény a katholicizmus mezéhez alkalmazkodik-e, az kérdés. En nem hiszem, hogy ahoz alkalmazkodnék, ha csak a katholicizmus meg nem teszi azokat az engedményeket, melyeket jó barátai mindenfelől várnak, sürgetnek tőle. Mind kevésbé hisszük, hogy Jézus abban az értelemben volna isten fia, mint az egyház érti, de annál közelebb állunk majd Mária fiának édes, tiszta morálához. A modern tudomány annyira kiszélesíti Isten fogalmát, hogy értelmünk az után vágyódik, hogy magát meg nem tagadva miként foglalhassa össze egy isteni, s mégis természetes logikába, melynek első apostola gyanánt Renan jelentkezett. Mily érdekes és termékeny korszakát éljük mi a világtörténetnek!“

Felelős szerkesztő és lap tulajdonos: **ISSEKUTZ JÁNOS.**

Kiadó: Papp György.

Nyiltér*)

Schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 15.65 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 240 versch. Qual. u. 2000 versch. Farben, Dessins etc.) vers. roben- und stückweise porto- u. zollfrei das Fabrik-Dépôt G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.) Zürich, Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

*) E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősség nem vállal el a — Szerk.

H i r d e t é s e k.

Szám. 394/1891.

115 1-1

Arverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy Preda János ügyvéd végrehajtatónak Farkas Géza nagyszabenyi lakos végrehajtatás szenvedő elleni 160 frt 80 kr. tőke követelés és járuléka iránti végrehajtatási ügyében a vizaknai kir. járásbírószág területén Kis-Enyed határában fekvő a kisenyedi 24. sz. telekjében A + 1-32 rend és 40.440/2, 579.580. 689. 734. 934. 1012.1025. 1081. 1127/2. 1148 1210. 1212. 1431/1. 1569 1607. 1689. 1742. 1758. 1759. 1744. 1827. 1971 2433. 2476/2 2571. 2594. 2638. 2674. 2725. 2726. 2833 2916a. 1916b. 3635. 3781. 3650 és 3651 hr. sz. a foglalt ingatlanságok 1622 frt. becsárban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1891 évi Julius hó 3-ik napján délelőtt 9 óraker** a Kis-Enyed község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% at, kész pénzben, vagy az 1881 évi LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1 én 3333 sz. a kelt igazságügy miniszteri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadék képes érték papírban a kiküldött kezéhez letenni, a vagy az 1881 évi LX. t. cz. 170 § értelmében a bánat pénznek a bíróságnál előleges elhelyezésről számított szabályszerűt elismervényt átszolgáltatni.

A vizaknai kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóságtól 1891 évi martius hó 31-én.

A kivonat hitelűl:

B o c s k o r Géza kir. tkvezető.

Sz. 1538—1891 tkvi. 114 1—1.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék mint telekkönyvi-hatóság közhírré teszi, hogy Jszpasi Aron...

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok 10%-át készpénzben, vagy az 1881 évi LX t. cz. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8 §-ba kijelölt óvadék képes értékpapírban...

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságtól Gyulafehérvárt 1891 évi április hó 29-én A kivonat hitelességét igazolja Dobolyi Ferencz, kiadó.

Ü g y n ö k ö k

törvényileg megengedett sorsjegyek részletfizetés mellett eladására általunk a mellett mindenhol fétvétetnek

Fővárosi váltóüzlet társaság ADLER és Tsa BUDAPEST Fűrdő- és Dorottya utca sarkán.

Sz. 1400—1891 tkvi. 113 1—1.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szász Nikula springi lakos végrehajtatónak Szuts Zaharie springi lakos végrehajtatónak Szuts Zaharie springi lakos végrehajtatónak...

A kivonat hitelességét igazolja Dobolyi Ferencz, kiadó.

Megrendelési ezim A Dreher Antal-féle kiviteli palaczkőr Dietrich és Gottschlig BUDAPEST vagy DREHER ANTAL Kóbánya. Csakis teljesen leülepedett, tehát tükörszta kiviteli sör saétküldése, folyton friss tvegöltésben, a minőség hamisítlan volta mellett kezesség vállaltatik.

VALÓDI Három Koronás Cognac Imperial JAKABFY ALBERTnél mint egyedüli raktárosnál Gyulafehérvárt kaphat. 1 nagy üveg ára 1 frt 80 kr. 1 kisebb üveg 1 frt.

Gyönyörű minták magánvevőknek ingyen és bérmentesen. Öltönyökre való kelmek. Peruvian és Dosing a magas Clerus számára, szabályszerű kelmek a cs. és k. hivatalnokai egyenruháknak...

Melyik lapra fizesünk elő? Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legelősebb magyar lap az...

Menetrend.

Érvényes 1891. jun. 1-től.

Budapest-Arad-Tövis.

Table with columns: Felülről lefelé olvasandó, Állomások, Alulról felfelé olvasandó. Rows list stations like Budapest, Kóbánya, Rákos, Maglod, Gyömrő, Mende, Súly-Sáp, Szecső, Nagy-Kata, Tápio-Szele-Farmos, Tápio-Györgye, Ujszász, Ujszász, Szolnok, Szolnok (vendéglő), Szajol, Pusztá-Tenyő, Pusztá-Pó, Mező-Túr, Gyoma, Gyoma, Mező-Berény, Békés-Földvár, Békés-Földvár, Csaba, Csaba, Kigyós, Kétegyháza, Kétegyháza, Lükösháza, Kurtics, Sofronya, Arad (vendéglő), Arad, Glogovátz, Gyorok, Paulis, Radna-Lippa, Konop, Berzova, Totvárad, Soborsin, Zám, Guraszáda, Maros-Illye, Branyicska, Déva, Piski (vendéglő), Piski, Szászváros, Alkenyér, Alvincz, Gyulafehérvár, Tövis (vendéglő).